

อียิปต์ก้าวสู่ช่วงสุดท้ายของโครงการ IMF
จับตาการทบทวนครั้งที่ 8 และทิศทางเศรษฐกิจหลังสิ้นสุดโครงการ

อียิปต์กำลังก้าวเข้าสู่ช่วงสุดท้ายของโครงการปฏิรูปเศรษฐกิจภายใต้การสนับสนุนของ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) หลังคณะกรรมการบริหาร IMF เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2569 อนุมัติผลการทบทวนครั้งที่ 7 (Seventh Review) ภายใต้โครงการ Extended Fund Facility (EFF) ทำให้อียิปต์สามารถเบิกเงินภายใต้ EFF เพิ่มอีกประมาณ 1.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และเหลือการทบทวนครั้งที่ 8 ซึ่งเป็นรอบสุดท้าย ก่อนโครงการสิ้นสุดในวันที่ 15 ธันวาคม 2569

ที่มาของโครงการและวงเงินจริง

โครงการ EFF ปัจจุบันของอียิปต์ เริ่มเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2565 โดย IMF อนุมัติวงเงินระยะเวลาดำเนินการ 46 เดือน จำนวน SDR 2.35017 พันล้าน หรือประมาณ 3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และให้อียิปต์เบิกเงินทันทีประมาณ 347 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป้าหมายสำคัญ คือ รักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจ

แก้ปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ ลดเงินเฟ้อและหนี้สาธารณะ พร้อมปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ ให้ภาคเอกชนมีบทบาทมากขึ้น

อย่างไรก็ดี เมื่อปี 2566 การดำเนินการบางส่วนมีความล่าช้า โดยเฉพาะการใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่ยืดหยุ่นและการลดบทบาทรัฐในระบบเศรษฐกิจ ประกอบกับอียิปต์เผชิญแรงกดดันจากการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ เงินเฟ้อสูง และผลกระทบจากความขัดแย้งในภูมิภาค IMF จึงอนุมัติเมื่อเดือนมีนาคม 2567 ให้เพิ่มวงเงินอีก SDR 3.76 พันล้าน หรือประมาณ 5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่งผลให้วงเงิน EFF รวมเพิ่มเป็น SDR 6.11169 พันล้าน ซึ่งเทียบโดยประมาณกับ 8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

ทั้งนี้ 8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นวงเงินรวมโดยประมาณของ EFF ไม่ใช่เงินที่อียิปต์ได้รับทั้งหมดในคราวเดียว แต่ IMF จะทยอยอนุญาตให้เบิกตามผลการทบทวนแต่ละรอบ นอกจากนี้ เมื่อเดือนมีนาคม 2568 IMF ยังอนุมัติ Resilience and Sustainability Facility (RSF) แยกต่างหากอีก SDR 1 พันล้าน หรือประมาณ 1.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปด้านสภาพภูมิอากาศและความยืดหยุ่นของเศรษฐกิจ ดังนั้น วงเงิน RSF ไม่ควรนำไปรวมกับวงเงิน EFF 8 พันล้านดอลลาร์เมื่อกล่าวถึงโครงการหลักของอียิปต์

เงิน EFF ที่อียิปต์ได้รับจนถึงปัจจุบัน

ตามข้อมูล IMF การเบิกเงินภายใต้ EFF ในแต่ละช่วงสำคัญ ประกอบด้วย

- เงินงวดแรก เมื่ออนุมัติโครงการเมื่อเดือนธันวาคม 2565 จำนวนประมาณ 347 ล้านดอลลาร์สหรัฐ
- การทบทวนครั้งที่ 1 และ 2 ซึ่งดำเนินการรวมกันเมื่อเดือนมีนาคม 2567 ประมาณ 820 ล้านดอลลาร์สหรัฐ
- การทบทวนครั้งที่ 3 เดือนกรกฎาคม 2567 ประมาณ 820 ล้านดอลลาร์สหรัฐ
- การทบทวนครั้งที่ 4 เดือนมีนาคม 2568 ประมาณ 1.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ
- การทบทวนครั้งที่ 5 และ 6 ซึ่งดำเนินการรวมกันในเดือนกุมภาพันธ์ 2569 ประมาณ 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และ
- การทบทวนครั้งที่ 7 เดือนกรกฎาคม 2569 อีกประมาณ 1.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

งวดสุดท้าย คือ การทบทวนครั้งสุดท้าย ครั้งที่ 8 ซึ่งคิดเป็นประมาณ 1.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

เงื่อนไขสำคัญของ IMF และผลการดำเนินงานของอียิปต์

ตั้งแต่เริ่มโครงการ IMF กำหนดนโยบายสำคัญหลายด้าน ได้แก่ การใช้อัตราแลกเปลี่ยนแบบยืดหยุ่น การดำเนินนโยบายการเงินเพื่อควบคุมเงินเฟ้อ การลดหนี้และความต้องการกู้ของภาครัฐ การจำกัดการลงทุนของรัฐ การเสริมมาตรการช่วยเหลือประชาชนกลุ่มเปราะบาง และการลดบทบาทของรัฐเพื่อเปิดพื้นที่ให้ภาคเอกชน

ช่วง Review 1-2 ถือเป็นช่วงที่อียิปต์มีปัญหามากที่สุด การทบทวนที่เดิมควรเกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2566 ถูกเลื่อนออกไป เนื่องจากการปรับอัตราแลกเปลี่ยนและการปฏิรูปเชิงโครงสร้างดำเนินการช้ากว่าเป้าหมาย จนเมื่อเดือนมีนาคม 2567 ธนาคารกลางอียิปต์ปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนมีความยืดหยุ่นมากขึ้น พร้อมปรับขึ้นดอกเบี้ย ลดการลงทุนภาครัฐ และดำเนินนโยบายการเงินและการคลังที่เข้มงวดขึ้น จึงสามารถผ่าน Review 1 และ 2 ได้ ทั้งนี้ IMF ระบุว่า อียิปต์บรรลุเกณฑ์เชิงปริมาณเกือบทั้งหมด ยกเว้นเกณฑ์ด้านเงินสำรองระหว่างประเทศ ซึ่ง IMF อนุมัติ waiver หลังอียิปต์ดำเนินการมาตรการแก้ไข

Review 3 IMF ประเมินว่า สถานการณ์เริ่มดีขึ้น โดยปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศลดลง อียิปต์สามารถบรรลุเป้าหมายทางการคลังและควบคุมการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม IMF ยังคงเน้นให้รักษาอัตราแลกเปลี่ยนแบบยืดหยุ่น เพิ่มรายได้ภาครัฐ และเร่งการปฏิรูปเพื่อให้ภาคเอกชนเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

Review 4 เมื่อเดือนมีนาคม 2568 IMF เห็นว่า อียิปต์สามารถรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจมหภาคได้ แม้ได้รับผลกระทบจากรายได้คลองสุเอซที่ลดลง แต่ระบุว่า ความคืบหน้าในการปฏิรูปโครงสร้างยังไม่ดี โดยประเด็นสำคัญยังคงเป็นการเพิ่มรายได้ภาษี การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การเร่งขายหรือถอนการลงทุนจากทรัพย์สินรัฐ และสร้างการแข่งขันที่เท่าเทียมระหว่างรัฐกับเอกชน

Review 5-6 ซึ่งรวมการพิจารณาเป็นครั้งเดียวในเดือนกุมภาพันธ์ 2569 IMF ระบุว่า สถานการณ์เศรษฐกิจมหภาคของอียิปต์ดีขึ้นอย่างชัดเจน โดย GDP จริงขยายตัว 4.4% เมื่อปีงบประมาณ 2567/68 เงินเฟ้อลดลง และฐานะภาคต่างประเทศแข็งแกร่งขึ้น แต่ IMF ย้ำว่า การปฏิรูปเชิงโครงสร้างยังคงดำเนินการได้ไม่ดีพอ โดยเฉพาะการลดบทบาทของรัฐและสร้างสนามแข่งขันที่เท่าเทียมกับภาคเอกชน อียิปต์ต้องดำเนินการเพิ่มเติมด้านภาษี การบริหารหนี้ การกำกับรัฐวิสาหกิจ การขายทรัพย์สินของรัฐ และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

Review 7 เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2569 IMF เห็นว่า อียิปต์รับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ตะวันออกกลางได้ค่อนข้างดี โดยยังคงใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่ยืดหยุ่น ปรับราคาพลังงาน และควบคุมรายจ่ายงบประมาณ อย่างไรก็ตาม IMF ยังคงระบุว่า จำเป็นต้องรักษานโยบายการเงินที่เหมาะสมกับการลดเงินเฟ้อ รักษาวินัยการคลัง โดยเฉพาะเร่งดำเนิน State Ownership Policy และแผนขายหรือถอนการลงทุนของรัฐอย่างจริงจัง เพื่อให้เศรษฐกิจเติบโตโดยภาคเอกชนมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป อียิปต์ไม่ได้ดำเนินการตามเงื่อนไขทุกด้านได้ตรงตามกำหนดเดิม สะท้อนจากการเลื่อนและรวม Review หลายรอบ รวมถึงการขอ waiver สำหรับเกณฑ์บางรายการ แต่หลังการปรับนโยบายครั้งใหญ่ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2567 เป็นต้นมา อียิปต์สามารถดำเนินการมาตรการด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจมหภาคได้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง จุดที่ IMF ยังเห็นว่า ล้าช้าที่สุด คือ การปฏิรูปเชิงโครงสร้าง โดยเฉพาะการลดบทบาทของรัฐ การขายสินทรัพย์ และการส่งเสริมการแข่งขันของภาคเอกชน

Review 8 (ครั้งสุดท้าย) และแผนหลังสิ้นสุดโครงการ IMF

ปัจจุบันเหลือ Review 8 ซึ่งเป็นการทบทวนครั้งสุดท้าย โดย IMF กำหนดวงเงิน EFF ที่เหลือสำหรับรอบนี้ไว้ที่ SDR 1.11302 พันล้าน และจะประเมินผลจากเป้าหมายเชิงปริมาณ ณ สิ้นเดือน มิถุนายน 2569 รวมถึงตัวชี้วัดในช่วงต่อมา ก่อนที่ EFF จะสิ้นสุดในวันที่ 15 ธันวาคม 2569

สำหรับช่วงหลังโครงการ รัฐบาลอียิปต์ได้ส่งสัญญาณค่อนข้างชัดเจนว่า ขณะนี้ มีความจำเป็นที่จะเข้าสู่โครงการเงินกู้ IMF ใหม่ทันที โดยนายกรัฐมนตรี Mostafa Madbouly ระบุเมื่อเดือนมิถุนายน 2569 ว่ารัฐบาลไม่เห็นความจำเป็นสำหรับโครงการระดมทุนใหม่ภายหลังโครงการปัจจุบันสิ้นสุดลง ขณะเดียวกัน ประธานาธิบดี Abdel Fattah El-Sisi ได้มอบหมายให้รัฐบาลจัดทำ National Economic Program สำหรับยุคหลัง IMF

รัฐบาลอียิปต์ระบุว่า แผนดังกล่าวจะจัดทำร่วมกันระหว่างรัฐบาลกับธนาคารกลาง โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่สามารถวัดผลได้ และต่อยอดจาก National Structural Reform Program, National Narrative for Sustainable Development และ Egypt Vision 2030 ก่อนนำเสนอประธานาธิบดี และเปิดรับความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งนี้ แม้โครงการ EFF สิ้นสุดลง ความสัมพันธ์กับ IMF จะยังดำเนินต่อไปตามกลไกปกติ เช่น Article IV Consultation และความร่วมมือทางวิชาการ

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ

- สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงไคโร เห็นว่า การที่อียิปต์สามารถเดินทางมาถึง Review 7 และใกล้เข้าสู่การทบทวนครั้งสุดท้าย ถือเป็นพัฒนาการเชิงบวกเมื่อเทียบกับสถานการณ์เมื่อช่วงปี 2565-2566 ซึ่งอียิปต์ประสบปัญหาขาดแคลนเงินตราต่างประเทศอย่างรุนแรง เกิดตลาดอัตราแลกเปลี่ยนนอกระบบ และผู้นำเข้าประสบปัญหาในการจัดหาเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าสินค้า การเปลี่ยนมาใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่ยืดหยุ่นมากขึ้นตั้งแต่เดือน มีนาคม 2567 ช่วยลดความบิดเบือนของตลาดและทำให้ปัญหาความต้องการเงินตราต่างประเทศที่ค้างอยู่ลดลงอย่างมาก
- สำหรับผู้ส่งออกไทย เสถียรภาพของตลาดเงินตราต่างประเทศและการปรับปรุงระบบเศรษฐกิจของอียิปต์ถือเป็นปัจจัยบวก เนื่องจากช่วยลดความเสี่ยงเรื่องการชำระเงินและข้อจำกัดในการนำเข้าสินค้า ขณะเดียวกันการที่รัฐบาลมุ่งเพิ่มบทบาทภาคเอกชน ส่งเสริมการลงทุน การผลิต และการส่งออก อาจสนับสนุนความต้องการสินค้าไทยในกลุ่มวัตถุดิบ สินค้าขั้นกลาง เครื่องจักร ชิ้นส่วนยานยนต์ ผลิตภัณฑ์ยาง อาหารและสินค้าเกษตรแปรรูป รวมถึงสินค้าอุปโภคบริโภค
- อย่างไรก็ดี การสิ้นสุดโครงการ IMF ไม่ได้หมายความว่า ปัญหาเศรษฐกิจของอียิปต์จะสิ้นสุดลงพร้อมกัน อียิปต์ยังมีหนี้สาธารณะและภาระดอกเบี้ยในระดับสูง รวมทั้งต้องรักษาค่าเงินบาท ยืดหยุ่น ปรับราคาพลังงาน ลดเงินอุดหนุน และเพิ่มรายได้ภาษี ซึ่งอาจสร้างแรงกดดันต่อต้นทุน

ธุรกิจและกำลังซื้อของผู้บริโภค ผู้ส่งออกไทยจึงควรติดตามค่าเงินปอนด์ อัตราเงินเฟ้อ ดอกเบี้ย และเครดิตของผู้นำเข้าอย่างใกล้ชิด

- ทั้งนี้ การเร่งลดบทบาทของรัฐและการขายทรัพย์สินภายใต้เงื่อนไข IMF อาจสร้างโอกาสให้ภาคธุรกิจต่างชาติเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทั้งการลงทุน การร่วมทุน และการผลิตในประเทศ ซึ่งอาจเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทยในอุตสาหกรรมอาหารและเกษตรแปรรูป ยานยนต์และชิ้นส่วน ยางและผลิตภัณฑ์ยาง เครื่องจักร พลังงาน โลจิสติกส์ และบริการต่าง ๆ รวมถึงการใช้ อียิปต์เป็นฐานเข้าสู่ตลาดแอฟริกา ตะวันออกกลาง และตลาดที่อียิปต์มีความตกลงทางการค้า
- สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงไคโร เห็นว่า เราไม่ควรมองเพียงว่า อียิปต์จะผ่าน Review 8 หรือไม่ แต่ควรให้ความสำคัญกับความสามารถของรัฐบาลในการรักษาวินัยทางเศรษฐกิจหลัง IMF สิ้นสุดบทบาทในฐานะกรอบกำกับโครงการ หาก National Economic Program หลัง IMF สามารถรักษาความยืดหยุ่นของอัตราแลกเปลี่ยน ลดภาระหนี้ เปิดพื้นที่ให้ภาคเอกชน และรักษานโยบายการค้าและการลงทุนที่คาดการณ์ได้ จะช่วยเพิ่มความน่าสนใจของอียิปต์ทั้งในฐานะตลาดส่งออกและฐานการลงทุนของไทยในระยะกลางถึงยาว

รูปภาพ <http://businessmonthlyeg.com/unlocking-egypts-economic-future-key-insights-from-the-imfs-staff-report/>

ที่มา

1. International Monetary Fund (IMF), *IMF Executive Board Approves 46-month US\$3 Billion Extended Arrangement for Egypt*, 16 December 2022
<https://www.imf.org/en/news/articles/2022/12/16/pr22441-egypt-imf-executive-board-approves-46-month-usd3b-extended-arrangement>
2. International Monetary Fund (IMF), *IMF Executive Board Completes the First and Second Reviews of Extended Fund Facility Arrangement for Egypt, Approves Augmentation of the Arrangement*, 29 March 2024
<https://www.imf.org/en/news/articles/2024/03/29/pr24101-egypt-imf-executive-board-completes-first-second-reviews-eff-approves-augmentation>
3. International Monetary Fund (IMF), *IMF Executive Board Completes the Third Review of the Extended Arrangement under the Extended Fund Facility for Egypt*, 29 July 2024
<https://www.imf.org/en/news/articles/2024/07/29/pr24293-egypt-imf-exec-board-completes-3rd-rev-extended-arr-eff>

4. International Monetary Fund (IMF), *IMF Executive Board Completes the Fourth Review of the Extended Fund Facility Arrangement for Egypt*, 11 March 2025
<https://www.imf.org/en/news/articles/2025/03/11/pr-2558-egypt-imf-completes-4th-rev-eff-arrangement-under-rsf-concl-2025-art-iv-consult>
5. International Monetary Fund (IMF), *Fifth and Sixth Reviews Under the Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility and First Review Under the RSF*, February 2026
<https://www.imf.org/en/news/articles/2026/02/26/pr-26064-egypt-imf-completes-5th-and-6th-revs-under-ext-arrange-under-eff-and-1st-rev-under-rsa>
6. International Monetary Fund (IMF), *Arab Republic of Egypt: Fifth and Sixth Reviews—IMF Country Report No. 26/69*, 2026
<https://www.imf.org/-/media/files/publications/cr/2026/english/1egy2026001.pdf>
7. International Monetary Fund (IMF), *IMF Executive Board Completes the Seventh Review Under the EFF and Second Review Under the RSF for Egypt*, 30 July 2026
<https://www.imf.org/en/news/articles/2026/07/30/pr26271-egypt-imf-completes-the-7th-review-under-eff-and-2nd-review-under-the-rsf>
8. State Information Service (SIS), *PM: No need for a new IMF funding programme*, 4 June 2026
<https://sis.gov.eg/en/media-center/news/pm-no-need-for-a-new-imf-funding-programme/>
9. State Information Service (SIS), *PM orders clear, measurable post-IMF national economic program*, 20 July 2026
<https://sis.gov.eg/en/media-center/news/pm-orders-clear-measurable-post-imf-national-economic-program/>